

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. การอภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
3. เพื่อศึกษามาตรการในการเสริมสร้างบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สามารถสรุปได้ว่า

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อยในภาพรวม ($\bar{x} = 2.27$) และเมื่อพิจารณาในรายประเด็นก็ยังพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีการปฏิบัติปานกลาง 1 ประเด็น คือ การทำงานสาธารณะของท้องถิ่น มีการปฏิบัติค่อนข้างน้อย 3 ประเด็น คือ การแสดงบทบาทในฐานะกลุ่มพลังประชาธิปไตย การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และการจัดตั้งองค์กรภาคประชาสังคมท้องถิ่น

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สามารถสรุปได้ว่า

ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนดังกล่าว ที่สำคัญมี 9 ประการดังนี้

1. เงื่อนไขระยะเวลาในการจัดตั้ง สภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอนถือเป็นสภาที่เกิดขึ้นมีการจัดตั้งกันเองโดย พอช. ต้องการให้รีบจัดตั้งทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลสะตอนไม่มีความพร้อม ทำให้ความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนมีน้อย

2. ขาดหน่วยงานสนับสนุนในการจัดตั้ง การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลในครั้งแรกก็จัดตั้งกันเองไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้คำแนะนำ ทำให้ขาดความเชื่อมั่น เกิดการเข้าใจผิดกับกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาจตแย้งโดยคิดว่าต้องไ้งบประมาณ

3. การวางตำแหน่งของสภาองค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนค่อนข้างมีปัญหาในเรื่องการประสานงานกับผู้นำท้องถิ่น ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ยังไม่เข้าใจการทำงานของสภาองค์กรชุมชนตำบล ไม่ไว้ใจกลัวว่าสภาจะเข้ามาตรวจสอบการทำงาน หากสภาองค์กรชุมชนใดเป็นพันธมิตรขององค์กรปกครองท้องถิ่น กระบวนการขับเคลื่อนต่าง ๆ ก็ค่อนข้างที่จะเป็นไปอย่างราบรื่น ขณะที่องค์กรชุมชนใดมีลักษณะเป็นกลุ่มฝ่ายค้านขององค์กรปกครองท้องถิ่น ก็อาจจะไม่ได้รับการสนับสนุนหรืออาจมีปัญหาในเรื่องการติดต่อประสานงาน เป็นต้น

4. งบประมาณถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญลำดับต้น ๆ ที่มีผลต่อการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน แต่การดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนที่ผ่านมายังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่สนับสนุน

5. สถานที่ในการจัดการประชุม สภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนยังไม่มีสถานที่ในการดำเนินงานของตนเอง บางครั้งจึงจัดการประชุมที่บ้านประชาชนสภาองค์กรชุมชนตำบล

6. เวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน เนื่องจากชาวบ้านที่เป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชนต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำสวน และต้อง “สวมหมวกหลายใบ” จึงจัดหาเวลาในการจัดประชุมสภาองค์กรชุมชนได้ยาก เป็นผลให้สภาองค์กรชุมชนไม่สามารถที่จะจัดประชุมได้

7. การมีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นของสมาชิก ในสภาองค์กรชุมชนตำบลสะท้อนยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ชุมชนยังยึดติดกับผลประโยชน์ของตัวเอง ยังไม่รู้ประโยชน์ของสาธารณะว่ามันคืออะไร

8. การสร้างเครือข่ายของสภาองค์กรชุมชนยังมีน้อย ในการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้มีการขับเคลื่อนกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเป็นกระบวนการ

9. สมาชิกสภาองค์กรชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชน ทำให้การขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชน ยังไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า

จากปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทสภาองค์กรชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น เมื่อศึกษาในเชิงคุณภาพสามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงมาตรการในการเสริมสร้างบทบาทสภาองค์กรชุมชนได้ดังนี้

1. การประชุมจัดตั้งหรือการประชุมครั้งแรกของสภาองค์กรชุมชนนั้น ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมายและเจตนารมณ์ และอำนาจหน้าที่ ภารกิจของสภาองค์กรชุมชนอย่างละเอียดและชัดเจนให้แก่สมาชิกทุกคนได้รับทราบ
2. การขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนควรเน้นเป้าหมายที่แท้จริงเพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ในมาตรา 21 ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน
3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมกันในการพัฒนาบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นให้มีความยั่งยืน
4. การพัฒนาสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และหน่วยงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบลในทุกด้าน เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การจัดทีมพี่เลี้ยงเพื่อเข้าไปช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาในการดำเนินการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่แกนนำสภาองค์กรชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิเคราะห์ถึงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย ผู้วิจัยจะอภิปรายเปรียบเทียบระหว่างข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาและองค์ความรู้เดิมจากเนื้อหาบทที่ 2 พบว่าข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ (2553 : 64) ดังนี้

1. การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนในแต่ละพื้นที่ควรใช้กระบวนการจัดตั้งในลักษณะจากล่างขึ้นบน เช่น การประชุมแสวงหาความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสภา ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานในระดับท้องถิ่น ท้องถิ่นและชุมชน ในส่วนของกลุ่มที่เข้าร่วมจัดตั้งสภาฯ ควรเป็นกลุ่มที่หลากหลายและเป็นกลุ่มที่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมให้เห็นออกมาในเชิงรูปธรรม
2. การทำงานในระดับตำบลของสภาองค์กรชุมชน ควรเปิดพื้นที่ของสภาองค์กรชุมชนให้เป็นเวทีสาธารณะและหันมาใช้ทุนทางสังคม/ภูมิปัญญาภายในท้องถิ่นเป็นฐานในการขับเคลื่อน
3. การจัดประชุมสภาองค์กรชุมชน ประเด็นที่หยิบยกขึ้นมาเพื่อจัดทำแผนชุมชนควรใช้ปัญหาาร่วมของคนในตำบลเป็นตัวตั้ง สถานที่ประชุมควรใช้พื้นที่สาธารณะของตำบล ส่วนรูปแบบการประชุมควรเป็นแบบปรึกษาหารือ
4. การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชน หน่วยในการขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนควรเน้นไปที่ระดับหมู่บ้าน เวทีขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะควรเป็นไปในลักษณะของการสังเคราะห์ปัญหาและความต้องการจากระดับล่าง นอกจากนี้แล้วจะต้องประสานงานกับ

ภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา รวมถึงการจัดทีมอาสาสมัครพี่เลี้ยงเพื่อช่วยในการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน กรณีของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ควรยกระดับประเด็นงานสภาองค์กรชุมชน ให้เป็นงานยุทธศาสตร์เชิงรุก ขณะเดียวกันควรใช้นโยบายพื้นที่เป็นตัวตั้งในการจัดงบประมาณอย่างจริงจัง การประสานงานกับองค์กรภายในเครือข่าย พอช. ให้เป็นเอกภาพ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในวงกว้าง ในส่วนของบทบาทของนักพัฒนาเอกชนควรเป็นผู้จุดประกายในการจัดตั้งและขับเคลื่อนสภาฯ การนำทำวิจัยเชิงปฏิบัติการและเสริมความรู้ทางวิชาการให้กับสภาฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาพบว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนด้าบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นยังมีการปฏิบัติตามบทบาทที่กำหนดให้ค่อนข้างน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญดังนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนด้าบลควรดำเนินการประชาสัมพันธ์และสร้างความรู้ความเข้าใจกับภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน อันจะเป็นส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาในระดับประมูมจัดตั้งและการประมูมสภาองค์กรชุมชนฐานรากของสังคมอย่างจริงจัง
2. รัฐควรจัดสรรงบประมาณเพื่อบริหารให้องค์กรสภาองค์กรชุมชนเป็นการเฉพาะตามสมควรเพื่อจะได้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มขึ้น
3. การดำเนินการจัดตั้งและจัดแจงสภาองค์กรชุมชน ภาครัฐไม่ควรเร่งรัดให้ชุมชนทำการจัดแจงการจัดตั้งทั้งที่ยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ
4. ควรมีการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรอิสระอื่นนอกเหนือจากหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนบทบาทของสภาองค์กรชุมชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง บทบาทของสภาองค์กรชุมชนด้าบลกับการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น: กรณีศึกษาในพื้นที่ด้าบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่นของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ประสบความสำเร็จกับไม่ประสบความสำเร็จ
2. ควรทำการศึกษารูปแบบกระบวนการขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชนตำบลในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น
3. ควรทำการศึกษาถึงความโดดเด่นของสภาองค์กรชุมชนเชิงประเด็นว่ามีความโดดเด่นแต่ละด้านอย่างไรบ้าง
4. ควรทำการศึกษาถอดบทเรียน สภาองค์กรชุมชนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานแล้ว สามารถถอดออกมาเป็นรูปแบบหรือขั้นตอนในประเด็นต่าง ๆ